

## “Sài gòn ngày y...”

T&#225;c Gi&#7843;: Võ Phá

Ch&#250;a Nh&#7853;t, 19 Th&#225;ng 4 N&#259;m 2009 22:08

---

Các b&#n thân m&#n,

Sáng nay, m&# computer tôi nh&#n đ&# c email c&# a b&#n NQĐ g&# i h&# i ký c&# a Hoàng Lan Chi t&# a đ&# “Sài gòn ngày y...” đ&#ng trên Di&#n đàn th&# văn. H&# i ký khá dài nh&#ng tôi đ&#c m&#t m&#ch cho đ&#n h&#t. Đ&#c xong th&#y lòng b&#i h&#i xúc đ&#ng vì nh&#ng hình &#nh xa x&# a c&# a Sài gòn yêu quý c&# a chúng ta.

Sài gòn c&# a Hoàng Lan Chi không x&# a cũ và không đ&#m đ&#a b&#ng Sài gòn c&# a chúng ta. Sài gòn c&# a cô &#y ch&# b&#t đ&#u t&# năm 1954, lúc gia đình cô &#y di c&# vào Nam, còn Sài gòn c&# a chúng ta x&# a h&#n nhi&#u. Cô &#y cũng nh&# tu&#i h&#n chúng ta nên lòng hoài c&# có &# cũng không sâu đ&#m b&#ng c&# a chúng ta.

Vì ý nghĩ đó cho nên khi đ&#c xong h&#i ký c&# a Hoàng Lan Chi, b&#ng đ&#ng tôi thêm nh&#c &#i th&#i th&# &#u c&# a anh em mình tr&# c năm 1954, cái th&#i đã tr&# thành hoa g&#m trong ký &#c c&# a chúng ta.

Tôi cũng xin đ&# ngh&# m&#i anh em mình hãy nh&# &#i th&#i hoa g&#m đó và ch&#u khó ng&#i gõ computer đ&# k&# cho nhau nghe. Đó cũng là m&#t cách khá hay đ&# tiêu th&# th&#i gian c&# a cái tu&#i già c&# a chúng ta.

Vì là ng&#&#i đ&# x&#&#ng cho nên tôi xin m&#n phép b&#t đ&#u tr&# c tiên.

Đ&#o đó Sài gòn ch&# có 4 tr&#&#ng trung h&#c: Petrus-Ký và Gia Long cho con trai con gái dân thu&#c đ&#a, Chasseloup Laubat cho các anh Tây mũi lỗ mũi t&#t, Marie Curie cho các ch&# đ&#m da tr&#ng da vàng. Lúc m&#i vào tr&#&#ng, tôi đã nghe các anh secondaire (h&#c các &#p đ&# nh&# c&#p) nói r&#ng Gia long là c&# a Petrus Ký, Marie Curie là c&# a Chasseloup; đi tìm ng&#&#i yên &#n tuy&#n là v&# m&#t ngay. Mãi sau năm 1954 m&#i thêm 2 tr&#&#ng trung h&#c &#n là Chu văn An và Tr&#ng V&#&#ng, &#p thêm m&#t lĩnh v&#c s&# h&#u tình yêu riêng bi&#t.

Nh&#ng thôi, ba cái chuy&#n yêu đ&#&#ng l&#ng nh&#ng đó là c&# a các anh &#n tu&#i còn b&#n nhóc

## “Sài Gòn ngày xưa...”

T&#225;c Gi&#7843;: Võ Phá

Ch&#250;a Nh&#7853;t, 19 Th&#225;ng 4 N&#259;m 2009 22:08

---

Chúng ta thuở đó chổ lo chuyể n chổ i thôi. Chuyể n chổ i lý thú nhấ t là đá banh. Trườ c trườ ng, bên kia đườ ng có mắ t bãi đườ t khá rườ ng, anh em mình dùng làm sân banh. Nhườ ng năm mắ i vào trườ ng, hầ c buắ i chiắ u, 1 giườ trườ a vào lầ p thì 12 giườ trườ a đã có mắ t đườ đá mắ t trườ n đườ i trườ i nườ đườ lầ a. Đườ n giườ vào hầ c, ngườ i trong lầ p, lầ a trong ngườ i cầ chắy phườ ng phườ ng. Nườ u lúc đó đườ c cầ i trườ n truườ ng ra mà quầ t phầnh phầ ch thì trong trườ n gian không có gì hầ nh phứ c cho bườ ng.

Bên vầ đườ ng sát sân banh, bao giườ cũng có mắ t ông già đườ y xe cà rem đườ n bán, 1 cầ c 1 cây. Có khi đườ a 1 cầ c nhườ ng chầ a lầ y cà rem mà đườ xí ngườ u cùng ông già. Nườ u mình thườ ng thì thành 2 cây, thườ ng nườ a thì thành 4 rườ i 8 cây, vân vân. Nườ u thua thì mắ t hầ t. Có lầ n tôi đườ c đườ n 16 cây. Ông già xể mắ t mầ nh giườ y nhầ bườ ng nườ a bàn tay, dùng bút chì viầ t sầ 16 vào đó. Mắ i ngày, tôi ắ n mắ t cây thì ông già dùng bút chì gầ ch mắ t vầ ch. Đườ n khi đườ m đườ 16 vầ ch thì vầ t mầ nh giườ y đi. Cũng nhầ tôi, vài ngườ i cũng trúng nhầ thầ nhườ ng không bao giườ có chuyể n rầ c rườ i xầ y ra. Mắ t miườ ng giườ y tầ m thườ ng và con sầ cùng nhườ ng vầ ch bút chì, ôi chao, quá đườ n sầ đườ giườ mầ o nhườ ng chầ a bao giườ có chuyể n gian đườ i xầ y ra. Chúng mình đã không làm chuyể n gian đườ i chầ chầ vì chúng mình chầ a bao giườ nghĩ đườ n chuyể n đó và cũng không quen thườ y chuyể n xầ u xa xầ y ra quanh mình. Tuườ i trườ cầ a anh em mình sao mà đườ p đườ n thầ !

Tôi cũng nhầ , nhiườ u lầ n chúng mình đườ ng xe đườ p bên vầ đườ ng, đườ nón chào xe tang đi qua. Lúc đó mình làm đườ u đó không phầ i đườ phồ trườ ng mắ t cầ chầ đườ p cho ngườ i ta dòm mà mình làm mắ t cách thườ n nhiên vì bài morale đã bầ o mình phầ i làm nhầ thầ thì cầ nhầ thầ mà làm. Bầ y giườ , nhầ lầ i mầ i thườ y hành đườ ng đó có ý nghĩa đườ o đườ c biầ t bao. Ngườ i chầ t nầ m trong hòm thì chầ ng biầ t gì nhườ ng nhườ ng thân nhân đi theo xe tang, thườ y mắ t đườ a bé xa lầ đườ ng bên vầ đườ ng, đườ nón, kính cầ n nghiêng mình thì cái cầ chầ đó cầ a đườ a bé có tác đườ ng ắ i vô cùng to lầ n và có giá trườ gầ p biầ t bao lầ n nhườ ng vòng hoa phúng đườ u vầ i nhườ ng câu sáo ngườ : thành kính phầ nầ u hay vô cùng thườ ng tiầ c. Tuườ i trườ cầ a anh em mình đườ p biầ t bao!

Thườ nh thoườ ng tôi nhầ c lầ i chuyể n xa xầ a vầ i con cháu tôi, bao giườ cũng vầ i niầ m hầnh đườ n rườ ng chúng mình xầ a kia đã đườ c các thườ y cô giáo đườ c đườ ng mầ c.

Tuy nhiên tuườ i trườ nào mà không ngườ ch ngườ m mắ t cách đắng yêu.

Các bườ n chầ c hầ n còn nhầ 4 cái hành lang dài trườ c 4 dầ lầ p cầ a 2 dầ lầ u nhìn xuườ ng sân cầ có tườ ng ông Petrus-Ký. Sau mắ t cầ n mầ a to thì 4 cái hành lang ắ y ắ t sườ ng và trườ n trườ t. Đườ o đó, tôi không có dép nên mang guầ c gầ đi hầ c. Tôi rầ 2 bườ n đườ n đườ u hành lang. Tôi ngườ i xầ m trên đườ guầ c, đườ a 2 tay cho hai bườ n nầ m kéo và chườ y theo kiườ u “chồ kéo xe trườ t tuyồ t”. Vầ a chườ y, chúng tôi vầ a la cho các bườ n khác tránh ra.

## “Sài gòn ngày y...”

T&#225;c Gi&#7843;: Võ Phá

Ch&#250;a Nh&#7853;t, 19 Th&#225;ng 4 N&#259;m 2009 22:08

---

Một hôm, xe trộm t tụy t đang ch y bằng bằng đ n đ u c u thang thì th y giám th v a b c lên. Hai b n làm chó kéo xe v i buông tay tôi ra lũi m t. T i nghi p, chỉ c xe không có th ng nên tông th ng vào th y giám th . Nh cái tông đó, tôi đ ng l i đ c, v i vàng b ch y vào l p. May quá, th y giám th không đ i theo.

Một l n khác, chúng tôi đi đón đ c Qu c tr n g t Pháp v . Sau khi thoái v , vua B o Đ i tr thành c v n t i cao c a chính ph Vi t Nam Dân ch C ng hòa. Không bao lâu ông b ch c v đó, v thành làm qu c tr n g. M i l n đ c qu c tr n g ngo i qu c v thì h c sinh các l p première année Petrus-Ký đ c xe ch đ n đ ng 2 bên đ n g Mac Mahon đ v y c đón ti p. Đ o đó các r p cinéma đang chi u phim “Les trois mousquetaires” nên con nít r t thích đánh ki m. S n đ c phát lá c “vàng đ vàng” dán vào m t que tre nên tôi và m t b n cùng l p cu n lá c l i làm ki m đánh nhau, trong lúc ch đ i đoàn xe ch đ c Qu c tr n g t Tân s n nh t v dinh Th hi n. Tôi làm D’Artagnan, đang say s a đ u ki m v i tên k đ ch thì th y giám th , t phía sau tôi, đi đ n. Th ng k đ ch th y th y giám th tr c nên c m ki m ch y vào đám đông. D’Artagnan b th y tóm c . Th y quát:

- Tên gì?

Tôi không tr l i câu h i mà xu ng gi ng, lí nhí n n :

- Th a th y con ch i.

Có ti ng còi mô tô đ n đ n g h xa xa. Th y v i vàng h i tôi:

- Tên Ch i h ? H gì?

- D h Võ.

## “Sài gòn ngày ấy...”

T&#225;c Gi&#7843;: Võ Phá

Ch&#250;a Nh&#7853;t, 19 Th&#225;ng 4 N&#259;m 2009 22:08

---

- Võ văn Ch&#i ph&#i không?

Th&#y l&#t s&# ra ghi m&#t cách v&#i v&# r&#i xua tôi vào hàng lúc đoàn mô tô v&# a tr&# t&#i. Sau đó v&# tr&# ng, ch&# ng ai b&# ph&#t consigne, vì trong 9 l&#p première année t&# A đ&# n l không có trò nào tên Võ văn Ch&#i c&#.

Đ&# o đó, con ng&#&#i r&#t l&# ng thi&# n. Chi&# c xe đ&# p tôi dùng đi h&# c không bao gi&# có khóa xe. Có m&#t l&# n, tôi đi ch&# B&# n Thành, d&# ng xe d&#&#i chân c&#t đ&# n, vào ch&# mua hàng xong, quên xe, đi b&# v&# vì nhà tôi &# 4B Galliéni r&#t g&# n ch&#. Sáng ra, đi h&# c, s&# c nh&# b&# quên xe đ&# p ngoài c&#t đ&# n nên v&#i v&# ch&# y ra l&# y v&#, đ&# p đ&# n tr&# ng cho k&# p gi&# h&# c.

Thành ph&# đã th&#, nhà quê còn l&# ng thi&# n h&# n. Ban đêm, không có nhà nào đóng c&# a ngoài nh&# ng tháng có gió b&# c, đóng c&# a cho đ&# l&# nh. Xã h&#i Vi&#t Nam th&#i đó t&#t h&# n xã h&#i ngày nay vì con ng&#&#i th&# c s&# có đ&# o đ&# c h&# n ngày nay.

Năm 1945, khi cách m&# ng Mùa thu thành công, tôi đ&#&# c sinh ho&#t trong đ&#i Thi&#u nhi và h&# ng đêm đ&#&# c nghe các anh thanh niên k&#t án th&# c dân Pháp nh&# m&#t b&# n qu&# s&#. Theo l&#i d&#y c&# a các anh, tôi đã nhi&#u l&# n hét to: “Đ&# đ&# o th&# c dân Pháp”. Khi đã l&# n khôn, nhi&#u lúc tôi c&# m th&#y th&# c dân Pháp không đ&# n đ&#i quá x&# u xa nh&# tôi đã đ&#&# c tuyên truy&# n. S&# xâm chi&#m thu&# c đ&# a thì đáng b&# nguy&# n r&# a nh&# ng nh&# ng gì mà ng&#&#i Pháp làm t&#i đ&#t n&#&# c n&#y thì đâu ph&#i toàn chuy&#n x&# u xa. N&#u h&# làm toàn chuy&#n x&# u xa thì ch&# c ch&# n không có đ&#&# c m&#t khung c&# nh xã h&#i l&# ng thi&# n; anh em mình nh&# n tr&# c ti&#p n&# n văn hóa mà h&# đem qua ch&# c ch&# n ph&#i tr&# thành nh&# ng ng&#&#i x&# u xa ch&#. Trái l&#i, ng&#&#i Pháp đã đem đ&# n cho chúng nh&# ng th&#y cô, nh&# ng giáo s&#, Pháp có Vi&#t có, mà chúng ta đã h&#t lòng kính m&#n và su&#t đ&#i nh&#&# n h&# đã d&#y d&# chúng ta nên ng&#&#i

Bây gi&#, l&# n tu&#i r&#i, tôi mu&#n mình tr&# l&#i tâm tình tr&# th&# nh&# Lão t&# đã h&# n m&#t l&# n khuyên b&# o trong b&# Đ&# o Đ&# c Kinh. Tr&# l&#i tâm tình tr&# th&# nghĩa là th&#y sao nói v&#y, nghĩ sao vi&#t v&#y, l&#i nói và cây vi&#t c&# a mình không b&# b&# cong b&#i thành ki&#n, b&#i s&# hãi, b&#i m&#u c&#u cá nhân. Vì v&#y, tôi vi&#t nh&# ng k&# ni&#m &#u th&# n&#y m&#t cách th&#n nhiên đ&# các b&# n xem cho vui ch&# ch&# ng có h&#u ý gì.

Các b&# n thân m&#n,

## “Sài gòn ngày y...”

T&#225;c Gi&#7843;: Võ Phá

Ch&#250;a Nh&#7853;t, 19 Th&#225;ng 4 N&#259;m 2009 22:08

---

Tôi đã làm xong chuy&#n kh&#i đ&#u theo l&#i đ&# ngh&# trên đây c&#a chính tôi r&#i đó. Bây gi&# đ&#n phiên các b&#n nh&#.